

Concepziun dals conturns EOZ

Infurmaziuns per mantegnair
la cuntrada cultivada tradi-
ziunala en connex cun edifizis
e stabiliments ordaifer la zona
da construcziun

Avrigl 2017

Amt für Raumentwicklung
Uffizi per il svilup dal territori
Ufficio per lo sviluppo del territorio

Impressum

Editur

Uffizi per il svilup dal territori dal Grischun (UST)
Grabenstrasse 1, 7000 Cuira
tel. 081 257 23 23
info@are.gr.ch

Contribuziuns

- Andreas Egger e Sandra Gerber, biro Andreas Egger
planisader dal territori ed architect da cuntradas, Cuira
- Simone Jakob, uffizi per la natira e l'ambient
- Simon Berger ed Ulrike Sax, tgira da monuments
- Linus Wild, Alberto Ruggia, Beat Sonder, Adrian Cadosch e Martin Ott, UST

Concepziun e fotografias

Markus Bär, UST
Comet Photoshopping GmbH, Dieter Enz

Dissegns

Ramona Deplazes, persuna en scolaziun UST

Document online sut

www.are.gr.ch

1. ediziun, avrigl 2017

Per facilitar la lectura èsi vegnì desistì da duvrar la furma
feminina en questa brochura. La furma masculina duvra-
da en il text include natiralmain quella

Glista da las illustraziuns	2
Introducziun	3
Recumandaziuns	6
Midadas dal terren	6
Mirs sitgs	8
Access	9
Plazzas da seser	11
Saivs	12
Ensemnada ed emplantaziun	13
Basa giuridica	16
La dumonda da construcziun	17

Ulteriurs documents recumandabels

Per il mussavia qua avant maun furman las suandantas publicaziuns ina basa impurtanta:

- Chantun Appenzell dador: Concepziun dals contours ordaifer la zona da construcziun, 2013
- Chantun Zug: Construcziun d'edifizis e da stabilements ordaifer la zona da construcziun – Mussavia, schaner 2016
- Hochparterre: Carnet tematic «Cuntradas da Zug», matg 2016
- Uffizi federal da vias UVIAS: Mantegniment da vias da communicaziun istoricas – Agid d'execuziun tecnic, 2008

Glista da las illustraziuns

- 01 | Chamona pli baud ed oz
- 02 | Intervenziuns en la cuntrada
- 03 | Stalla cun scarpa u cun mir da sustegn
- 04 | Mir sitg e blocs
- 05 | Vias charrablas
- 06 | Plazzas da parcar
- 07 | Plazzas da seser
- 08 | Geners da saivs
- 09 | Emplantaziuns
- 10 | Culaischen e suvi
- 11 | Chagliom

Midada da la vita e da la cuntrada

En il Grischun era la vita dals umans dependents da l'agricultura per in lung temp dira e manglusa. En il fund da las vals devi memia pauca piazza per producir fain avunda per l'entir onn. Las chasas d'abitar e las stallas vegnivan per il pli construidas ina sin l'autra, sco in mantun, savens sin ils funs ils main productivs; uschia vegniva spargnà il terren stgars.

Cur che la naiv luava, sa transferivan ils umans e lur muvel l'emprim sin las pastgiras pli autas da las aclas, pli tard vinavant sin las alps. Perquai ch'i na deva ni autos ni vias n'eri betg pussaivel d'ascender e da descender mintga di tar ils animals. Uschia han ins costruì ultra da las chasas d'abitar en il vitg simplas chamonas. Quellas eran reducidas sin il pli necessari, la finala stuevan ins er purtar si tut – er il material da construcziun. Empè da charrar u da sgular laina radunda gronda sin il munt, tiravan ils bovs travs satiglias fin tar il plazzal. Empè da construir mirs da sustegn or da gronda crappa da rempars cun l'exchavatur, rimnavan ins crappa dals conturns e l'emplunava

a maun. Perquai sa chattavan ils edifizis directamain en la natira. U ditg cun auters plets: la natira arrivava fin directamain sper las chamonas.

Ma quests temps èn passads. Cun l'industrialisaziun è er l'agricultura sa midada. Maschinas, tractors ed autos èn arrivads ed han simplifitgà la vita dals purs da muntogna. Vias èn vegnidas construidas; adina pli ensi, per part fin tar las tegias d'alp las pli perifericas. Tras quai èn las aclas sin il stgalim mesaun daventadas inutilas. Ussa eri bain pussaivel da charrar simplamain en il vitg.

Ma l'industrialisaziun n'ha betg mo transfurmà l'agricultura, mabain la vita da l'uman modern en general. Enturn l'onn 1800 abitava mo circa 10 % da la populaziun svizra en las citads, ma il cumenzament da noss tschientaner era quai gia 75 % en las citads ed en las aglomeraziuns. Pli fitg che l'urbanisaziun è progredida, è avanzada er la tecnologia. Quai ha chaschunà in'acceleraziun da la vita (ch'è anc adina en curs).

Introducziun

Sco cuntrareacziun a questa midada crescha il basegn da pacificaziun e da natira. Uschia survegn l'acla ch'era daventada «inutila» ina nova utilisaziun sco chasa da vacanzas u da fin d'emna. Quai chaschuna quasi adina ina midada da la chamona e da ses conturns. Mo paucs vulan passentar lur temp liber en ina chamona cun in funs natiral e senza isolaziun. Perquai che la fin d'emna è curta, sto esser curt er il viadi d'arriv. Damai duai in access arrivar fin tar la chamona – ina piazza da parcar sto esser inclusa. L'aria pura da las muntognas na vul ins er betg giudair en la chamona, mabain sche pussaivel en il sulegl davant la chamona. Il terren malguliv e savens taiss restrenscha però fermamain las pussaivladads da plazzar ina giaschera u ina maisa. Il giavisch d'avair ina piazza planiva è chapaivel. Anc meglier duai questa piazza survegnir ina cuvrida, per ch'ils pes da la maisa e da las sutgas na sa fitgian betg en il terren. Uschia arrivan ils giavischs da l'abitar modern en las aclas – e transfurman il maletg creschì istoricamain da la cuntrada cultivada alpina, schebain che gist quella è il motiv per l'attracziun da las aclas. L'idea da mantegnair ils edifizis, grazia a la nova utilisaziun, po chaschunar il cuntrari.

Ma betg mo sin las muntognas transfurma nossa moda da viver moderna il maletg da la cuntrada, mabain er en las vals. L'agricultura moderna pretenda manaschis pli gronds. Manaschis pli pitschens vegnan bandunads e veglias chasas purilas daventan chasas d'abitar – er qua na dastga betg mancar il standard da la vita moderna. Ils manaschis agriculs restants n'han betg pli piazza en il vitg per il pli stretg e dischlocheschan. Il fund da la val enturn ils vitgs, ch'era liber ina giada, vegn surbajegià ed in ulteriur element da la cuntrada cultivada istorica sa mida.

Quest mussavia emprova da formular recumandaziuns generalas per mitigiar las cuntradicziuns tranter mantegnair la cuntrada cultivada e satisfar ils basegns da la societad moderna, ed el emprova da meglierar la chapientscha. Sa chapescha che questas recumandaziuns valan mo, sch'i dat er ina basa legala per conceder ina permissiun. Pertge che betg en mintga cas n'è p.ex. admissa ina via d'access.

| 1.1

Ils conturns ed ils basegns dad oz

Las regiuns alpinas han obtegnì lur aspect actual perquai ch'ils purs han cultivà la cuntrada sur blers decennis. Prads e pastgiras d'alp vegnan mantegnids mo pervia da l'utilisaziun agricula permanenta. Senza agricultura creschan els en e davanter guaud.

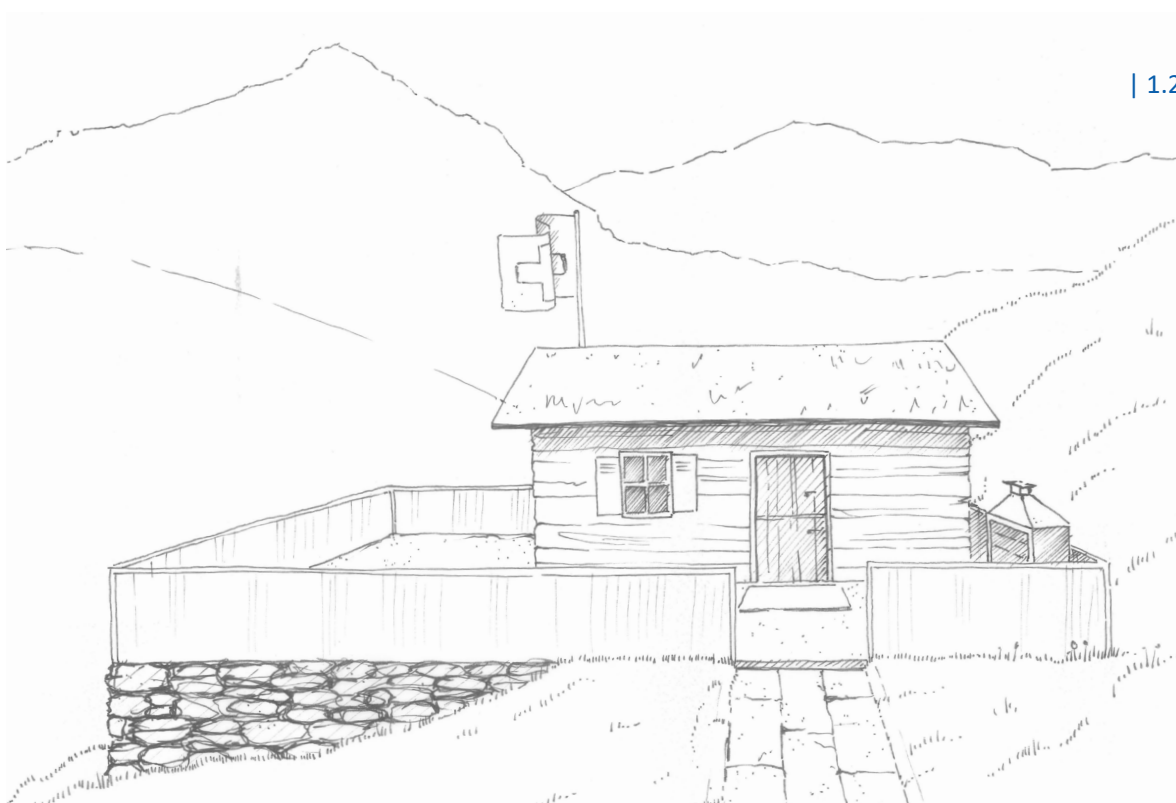
Ils edifizis funcziunals entaifer questas cuntradas cultivadas èn vegnids construids en moda economica cun material dal lieu. Uschia èn ils tips dals edifizis abitads permanentamain e da las aclas marcads regiunalmain.

Er la cultira circumdanta è sa sviluppada pervia dal basegn da duvrar la cuntrada optimalmain per l'agricultura. Surfatschas privatas e furmadas n'avevan strusch ina impurtanza. Da quai è resultada la concepziun dals conturns tipica, premurusa e prudenta. Strusch ina via manava quella giada tar ils edifizis ed er las surfatschas da segiurn èn fitg pitschnas, sch'ellas èn insumma avant maun.

Sch'ins vul mantegnair questas cuntradas cultivadas creschidas istoricamain, sto l'influenza dals umans sin quellas vegnir reducida ad ina dimensiun supportabla. Cas cuntrari transfurman las mesiras architectonicas il maletg da la cuntrada en in auter che quel da la cuntrada cultivada. Perquai vala en general il princip: **Pli pauc ch'i vegn fatg e meglier ch'igl è!**

Las suandantas recumandaziuns pertutgant la concepziun dals conturns en connex cun aclas sco er en connex cun edifizis betg agriculs ed agriculs abitads permanentamain duain servir a mantegnair las cuntradas cultivadas natiralas da las Alps grischunas.

Las graficas qua sutvart mussan il maletg da la cuntrada transfurmà pervia d'intervenziuns memia fermas en ils conturns causa l'utilisaziun da temp liber.

| 1.2

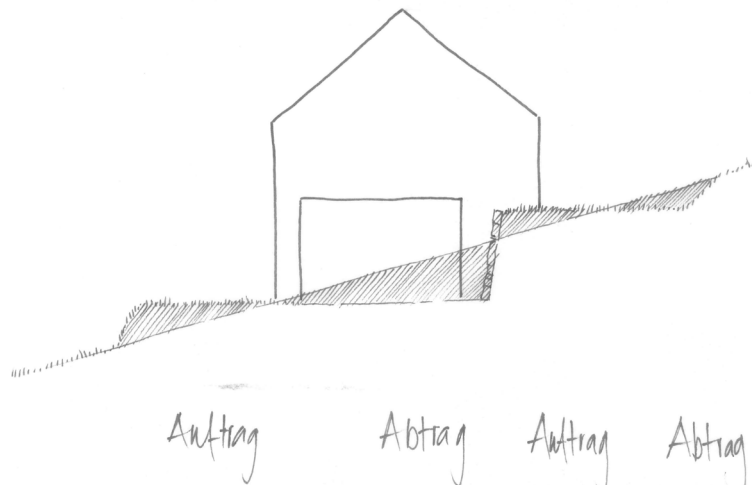
Recumandaziuns

Midadas dal terren

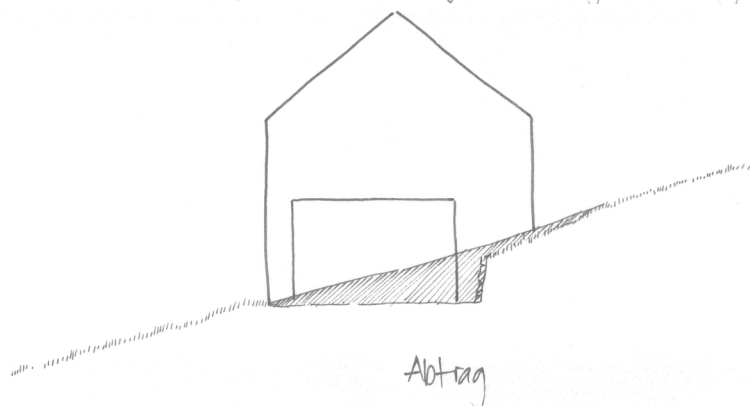
Respectar la topografia existentia | La moda e maniera, co ch'ils edifizis èn piazzads en la cuntrada, variescha da regiun a regiun. Cuminaivel a tut las regiuns èsi, che la cuntrada para da circumdar las chasas. I n'è betg uschia che la cuntrada s'adatta als edifizis, mabain ils edifizis s'integreschan en la cuntrada. Surfatschas planivas na paran betg naturalas e disturban il maletg da la cuntrada. Perquai ston ils moviments da terren vegnir limitads ad in minimum. Meglier èsi da duvrar las planiras avant maun.

Pli baud sa restrenscheva il diever dals edifizis cunzunt a l'interiur. Perquai bastava in simpel access a la porta; scarpas e mirs vegnivan reducids al pli necessari. Sch'ils conturns vegnan midads, sto questa qualitat restar mantegnida. Il project sto vegnir orientà cun quità tenor la topografia existentia.

| 2.1

| 2.2

Grazia a maschinas da construcziun modernas sa laschan far oz intervenziuns pli grondas en la cuntrada senza gronds problems. Tras quai vegnan dentant midads fermamain il maletg da la cuntrada respectivamain ils conturns d'in edifizis (2.1). Ordaifer las zonas da construcziun ston las intervenziuns en la cuntrada natirala sche pussaivel vegnir tralaschadas u reducidas ad in minimum. Uschia sa reduceschan er ils custs (2.2).

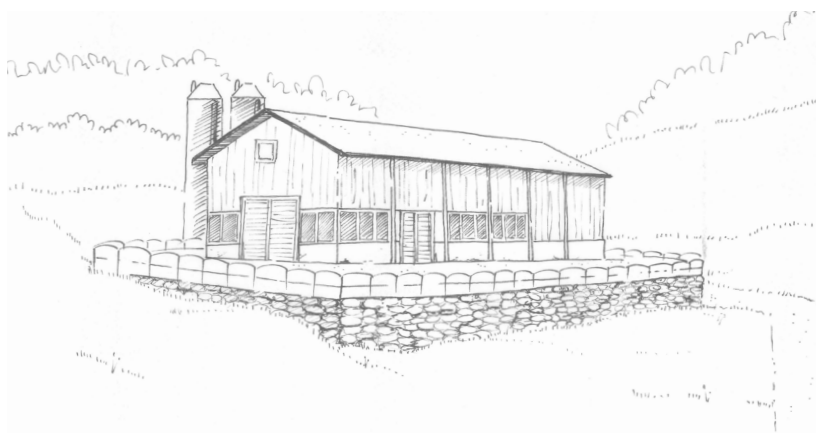
Limitar las intervenziuns ad in minimum | Per tegnair quint dals conturns caracteristics duain ins desister da construir scarpas e mirs. Las intervenziuns architectonicas disturban la vesida e vegnan percepidas sco in element ester en la cuntrada.

Sche midadas dal terren – q.v.d. emplenidas e stgavaments – èn inevitablas per motivs tecnicos (p.ex. per segirar ina costa), duain ellas vegnir minimadas uschè fitg sco pussaivel. Però i duai vegnir profità da las relaziuns da la cuntrada. Quai vul dir che la nova scarpa n'è betg planiva, mabain

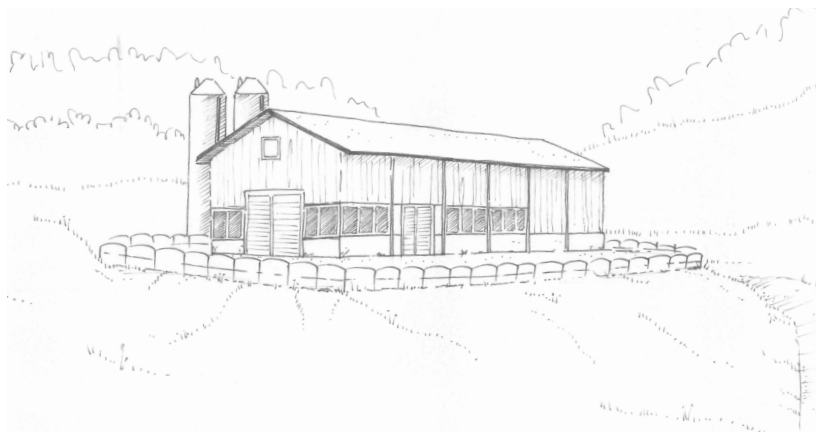
vegn modellada levamain e s'adatta al terren natural avant maun tras ina pendenza sumeglianta. Las transiziuns tranter il terren tradiziunal e quel nov ston vegnir concepidas cun ina structura loma, q.v.d. fluida.

Sch'ina scarpa na tanscha betg, vegni recumandà da construir mirs uschè curts e bass sco pussaivel. I duain vegnir construids exclusivamain mirs sitgs. Da mirs libers u betunads duai vegnir desistì en general, sch'els n'èn betg tipics per il lieu.

Sche la piazza davant stalla sa posa sin in mir, pari che la stalla stettia sin in pedestal, ed ella survegn in aspect pli massiv en la cuntrada (3.1). Ma sch'ins construescha la piazza davant stalla cun ina scarpa, para la stalla pli leva e pli pitschna (3.1).

| 3.1

| 3.2

Midadas dal terren

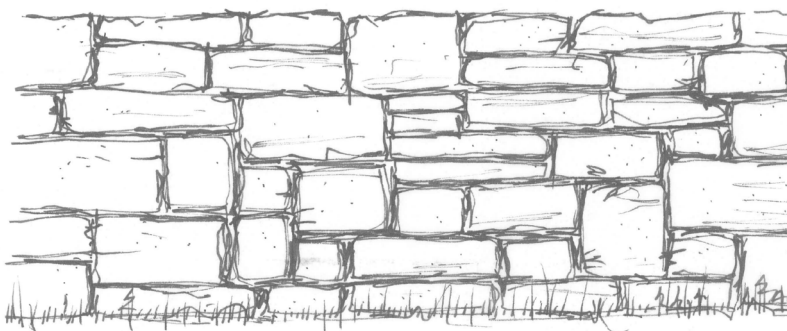
Mirs sitgs

Tradiziunalmain vegnivan construids mirs da sustegn sco er mirs piazzads libramain sco mirs sitgs, pia senza substanzas liantas sco maulta. Per quest intent vegnivan per il pli emplunads craps squad-rads dals conturns cun quità in sin l'auter. Uschia s'integravan ils mirs sitgs bain en ils conturns. Tut tenor la grossezza e la fermezza dal fundament han mirs sitgs ina gronda stabilitad e pon er vegnir duvrads sco mirs da sustegn u sco paraids cunter il squitsch da la spunda. Sche – per motivs statics – in mir sitg na duess betg esser pussaivel, po quel vegnir costruì sco «paraid». In mir da betun vegn en quest connex tschorventà cun crappa, uschia ch'il betun n'è betg pli visibel. Igl è da resguardar ch'i basegna ina drenascha che deviescha lateral-

main l'aua da la spunda. Ultra da quai na duessan las stuppadiras da las chavas betg esser memia regularas, perquai ch'il mir na para alura betg natiral.

Savens vesan ins oz er mirs da blocs (numnads er crappa da dustanzas). Quai è mirs da sustegn da crappa natirala gronda, per il pli rectangulara e stgalprada. Pervia da sia grondezza po ella vegnir transportada e stgalprada mo cun maschinas. Perquai na vegniva ella betg duvrada en la construcziun tradiziunala da mirs e sto vegnir refusada. Medemamain n'èn ils chanasters da crappa ch'èn vegnids en moda durant ils onns passads betg tipics.

| 4.1

Mirs sitgs vegnivan construids pli baud a maun. Correspudentamain è la crappa pitschna. La crappa vegniva emplunada uschia, ch'ella gieva bain ensemen senza gronda elavuraziun (4.1). Mirs da blocs gronds pon vegnir construids mo cun maschinas e paran grevs. (4.2).

| 4.2

Access

La via d'access tipica è verda e strusch vesaivla. Per aclas signifitga quai che la senda consista d'in stretg vial d'ina ladezza da circa 50 cm. Da cuvri-das cun plattas u cun chaussas sumegliantas sco er da cunfinaziuns fixas (urs da crap e.u.v.) èsi da desister ordaifer ils vitgs.

Novs access èn en la pli pitschna part dals cas permissibels, admissa vegn maximalmain ina pitschna extensiun d'in access existent. En mintga cas duess la via vegnir realisada cun in aspect uschè discret sco pussaivel. Ideal è in access che consista

da dus vials natirals cun ina strivla da mez verda. Il trassé duai vegnir integrà en moda natirala en la cuntrada, uschia ch'igl èn necessarias mo adattaziuns dal terren minimalas.

Vias da glera disturban main la cuntrada che cuvri-das diras sco betun u asfalt. Sche la via sto tuttina vegnir munida cun ina cuvrida dira pervia da sia utilisaziun (utilisaziun agricula intensiva) u pervia dal terren, stuess quella cuvrida esser permeabla per l'aua.

Pli baud na vegnivan las sendas betg amplifitgadas e nizzegiavan il terren en moda ideala per motivs economics (5.1). Vias gulivas, sco tratgas cun ina lingera, che dovràn per il pli er dapli rempars, paran nunnatiralas e disturban pia (5.2).

| 5.1

| 5.2

Recumandaziuns

Plazzas da parcar | La construcziun d'ina piazza da parcar signifitga savens ina ferma intervenziun en la cuntrada. Il legislatur è correspudentamain sever p.ex. tar access per edifizis d'abitar che na servan betg a l'agricultura. Da princip duai, nua che quai è pussaivel, vegnir desistì d'ina via d'access e d'ina piazza da parcar. Cas cuntrari èsi da dar adatg che tuts dus vegnian integrads uschè bain sco pussaivel, q.v.d. discretamain, en il terren existent. Uschia vegnan tegnids bass ils custs per las adattaziuns dal terren e pia er per las construcziuns.

Tschispet da glera | Per access e plazzas d'autos è adattà in tschispet da glera. Quel è bain transibel e discret. La crappa rutta condensada vegn cunrida cun ina stresa da basa che cuntegna humus. Las surfatschas che na vegnan betg utilisadas bler, restan verdas, sin ils vials percenter vesan ins la glera che porscha in fundament fix.

Ina giatrera da crappa per pastgets po bain esser nizzaivla bleras giadas, gist en il territori d'abitadi. Sin las aclas e sin las alps è ella percenter nunusitada.

| 6.1

Mirs da sustegn da betun sco er plazzas da parcar asfaltadas (6.1) resortan pli fitg che plazzas d'autos adattadas levamain. Sche pussaivel èsi da preferir scarpas. Sche mirs da sustegn na sa laschan betg evitar, ston els vegnir construids sco mirs sitgs. La surfatscha da las plazzas d'autos sto esser permeabla per l'aua, p.ex. i ston vegnir construids tschispets da glera (6.2).

| 6.2

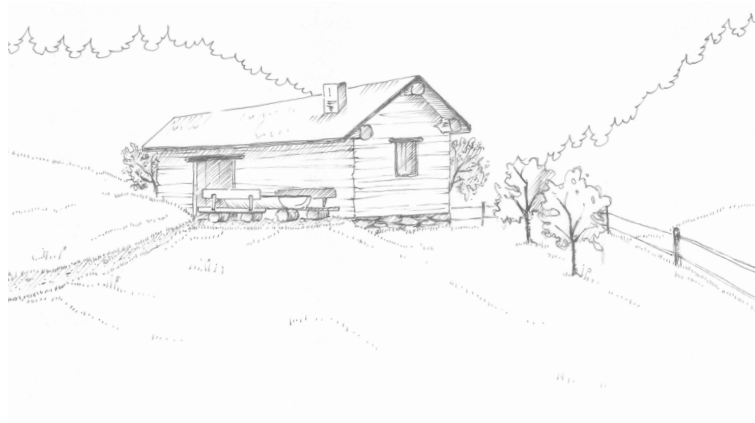
Plazzas da seser

En connex cun l'utilisaziun oriunda da las aclas na duvravi betg surfatschas da sa strategnair concepidas spezialmain ordaifer l'edifizis. Maisas e sutgas vegnivan simplamain messas sin il prà, sch'i fascheva da basegn, ed alura puspè prendidas davent. Perquai n'èn plazzas da seser per il solit betg avant maun u alura mo en ina pitschna dimensiun. En vista a questas circumstanzas istoricas duain vegnir concepidas er oz las surfatschas exteriusas mo discretamain. Midadas dal terren uschè poucas sco pussaivel per plazzas da seser planivas, levas scarpas u – sche tecnicamain necessari – in mir sitg èn intervenziuns tolerablas en ils conturns. Er qua po servir in tschispet da glera sco cuvrida. Da cuvridas da plattas u d'autras fixaziuns dal terren èsi da desister.

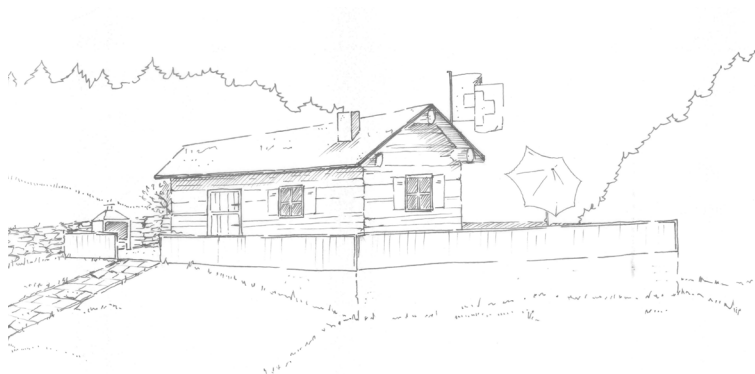
La piazza da seser oriunda sa cuntentava ina giada cun in banc davant chasa. Schebain ch'ils basegns èn sa midads fitg, na duess l'equipament fix betg cumpigliar bler dapli er ozendi. Soluziuns che disturban main èn garnituras da seser mobilas e parasols mobils. Quest mobigliar garantescha in diever flexibel e po vegnir mess davent, sch'el na vegn betg duvrà.

D'installaziuns fixas sco cheminés mirads, storas da sulegl, pergolas, paravistas, illuminaziuns, astas-bandiera u urdains da plazzas da giugar duess ins desister en mintga cas. Quests apparats s'affan per il maletg d'in abitadi, paran però nunadattads en ina cuntrada alpina. »

Pli baud eran ils edifizis piazzads directamain en la cuntrada – senza concepziun dals conturns. Pervia dals basegns da la societad moderna vegnan ils conturns cumplettads cun plazzas da seser. Pitschnas surfatschas gulivadas e verdas (prà u tschispet da glera) per ina maisa e per bancs laschan exister vinavant quest caracter oriund (7.1). Percunter transfurman plazzas da seser cun cuvrida dira e cun saivs sco er cun mobiglias fixas massivamain il maletg da la cuntrada (7.2).

| 7.1

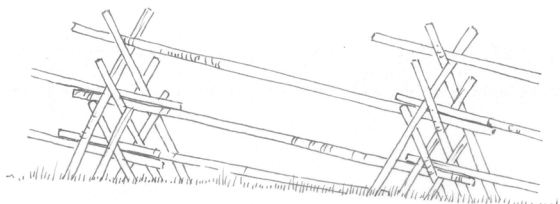
| 7.2

Saivs

» D'installaziuns fixas sco cheminés mirads, storas da sulegl, pergolas, paravistas, illuminaziuns, as-tas-bandiera u urdains da plazzas da giugar duess ins desister en mintga cas. Quests apparats s'affan per il maletg d'in abitadi, paran però nunadattads en ina cuntrada alpina.

Per tradiziun vegnivan circumdads cun ina saiv mo las pastgiras ed ils ierts da plantaziun. Per quest motiv ston ins tralaschar da circumdar cun saivs il bain immobigliar e l'acla. Saivs tenor il dretg vegl duain vegnir mantegnidas e renovadas tenor la moda e maniera usitada al lieu (furma e material). Sch'igl è necessari – tar edificis abitads permanen-tamain – da montar in paravista u ina cunfinaziun, èn adattadas meglier per quai chaglias indigenas, plantadas mo en tscherts puncts (cunzunt bostgs da feglia).

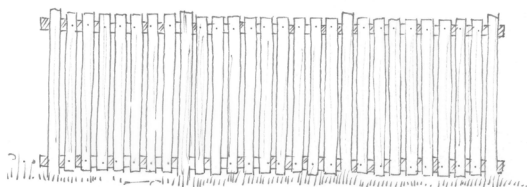
| 8.1

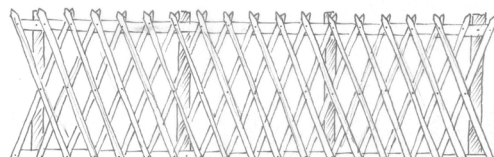
| 8.2

| 8.3

| 8.4

Sch'i basegnass ina saiv, ston ins duvrar per quella la furma usitada al lieu, sco p.ex. la saiv a paraid (8.1) u la saiv a duas travs (8.2). Percunter èn la saiv da spizzads (8.3) e la chavallera (8.4) nunusitadas. Questas duas ultimas paran cunfinantas envers la cuntrada.

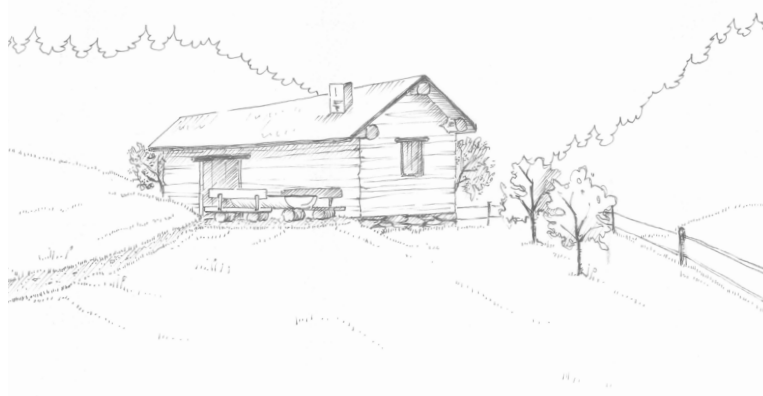
Ensemnada ed emplantaziun

Per regla na vegnivan ils conturns d'edifizis agriculs d'abitar e d'economia betg emplantads spezialmain. Particularmain sin il stgalim da las aclas arrivava il terren agricul fin tar la fatschada dals edifizis. Pir tras la midada d'utilisaziun sco chasas da vacanzas è naschì il basegn da conturns concepids. Il medem vala per edifizis abitads permanentain, sco per exempel per chasas purilas. Ultra dals elements d'abitadi numnads gia sin las paginas precedentas sco access e piazzas da seser,

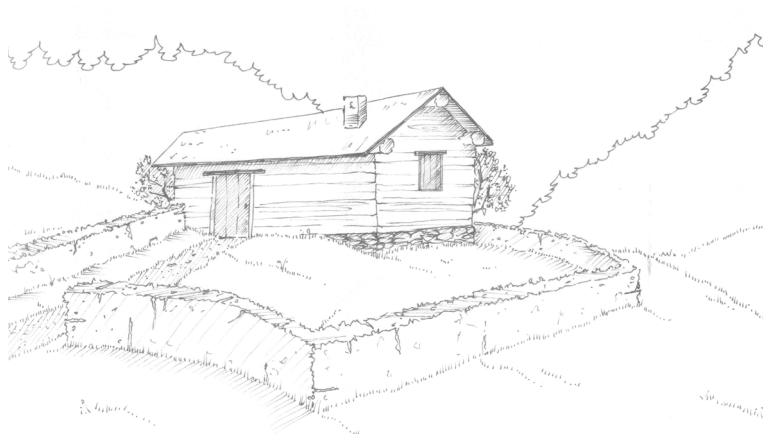
han er emplantaziuns estras al lieu chaschunà in disturbi da la cuntrada cultivada.

En connex cun la concepziun dals conturns hai perquai num da far attenziun ch'i na vegnia betg fatg donn al caracter tipic per la regiun da la cuntrada cultivada. Il maletg da la cuntrada duai vegnir mantegnì grazia ad ina ensemnada ed emplantaziun (indigena) tipica per il lieu.

Singulas chaglias u bostgaglias paran avertas e laschan arrivar la cuntrada fin tar l'edifizì (9.1). Percunter furman saivs vivas in cunfin che para artificial ed excludan la cuntrada (9.2).

| 9.1

| 9.2

Recumandaziuns

Chagliom | I sto vegnir evità d'emplantar scar-pas ed eras cun sempverd, cun lavandra, cun badalestg u cun auter verd d'abitadi. Quai disturba en in ambient rural e po falsifitgar la flora natirala. Sco exempel vegn numnada qua la ferma derasaziun da lupinas che na sa ferma betg davant ils territoris da protecziun da la natira e che sto vegnir cumbattida activamain en il fratemp. En general vali er qua: Pli pauc è dapli. Il meglier è ch'ins lascha l'ambient natiral sco ch'el è.

I dat mo paucas plantas indigenas sempverdas che na perdan betg lur feglias u lur guglias durant l'enviern e ch'èn in paravista natiral er durant la stagiun freida. Quai èn tranter auter taischs, pigns u fegliadella. Ma questas spezas n'èn betg tipicas en tut las regiuns e duain perquai vegnir applitgadas mo cun resalva.

| 10.1

En regiuns pli autas èn tranter auter pussaivlas sco plantas d'iert alausers, culaischens (10.1), figneclas, badugns, ischis da muntogna sco er chagliamorta, vinatscha, lantern cumin, spina da grip, suvi cotschen e suvi nair (10.2).

| 10.2

En regiuns pli bassas èn las pussaivladads da plantar chagliom indigen anc pli diversifitgadas: Sper ils differents froslers tutgan latiers per exempel er chagliastretg, chapitscha da prers, liguster, nitscholer, cornal mastgel, lavarnaun da las Alps, uzuer, atschisper, franguler, sanguanella, pairer selvadi, tscharescher selvadi.

Bostgaglia | En regiuns pli bassas fan bostgs singuls e gruppas da bostgs sco er chagliom e saivs vivas part dal maletg da la cuntrada. En connex cun lur plantaziun èsi da dar adatg ch'ins dovria exclusivamain spezias da bostgaglia indigena e tipica per il lieu. Tut tenor la regiun datti bostgs vi da la chasa u il suvi tradiziunal sper il clavà. En tscherts lieus èn ischis da muntogna isolads tipics per la pasculaziun tradiziunala dal muvel sco er per l'utilisaziun sco sternim da feglia.

In post da consultaziun impurtant per dumondas e per cussegliaziuns davart bostgaglia indigena è il curtin forestal chantunal a Roten (www.awn.gr.ch > Über uns > Ansprechpersonen > Forstgarten, Rodels).

Sin spundas chaudas expostas vers sid e pli bassas fan part da la cuntrada cultivada tut tenor la regiun pumers, nuschers u chastagners. Ulteriuras infurmaziuns davart las spezias da puma regionalas datti tar la Uniun da pumicultura dal Grischun (www.obstverein-gr.ch).

D'evitar èn clasiras linearas da curtins cun chagliom sco tuja, puzpan, arbaja-tschaescha u autras spezias exoticas sco er saivs vivas. Empè da structuraz linearas senza interrupziun per lung dals cunfins da las parcelas èn singulas gruppas da chagliom blier pli cunvegnetas per il maletg da la cuntrada. Cun ina buna disposiziun da singulas chaglias u gruppas da chaglias pon ins cuntanscher la funcziun da paravista u da paravent.

Per tradiziun stat-tan ils edifizis en la cuntrada libra senza in'emplantaziun spessa (11.1). In'emplantaziun memia spessa fa parair che l'edifizis sa chattia en in guaud (11.2).

| 11.1

| 11.2

Ordaifer la zona da construcziun, pia en las «zonas betg surbajegiablas» na dastga, sco ch'il num lascha supponer, da princip betg vegnir construi. Tuttina admetta il legislatur permissiuns excepziunalas per uschenumnads *edifizis e stabiliments ordaifer la zona da construcziun* (EOZ). Ina permissiun po vegnir concedida, sch'il project è ubain conform a la zona ubain specific per in lieu (art. 22 respectivamain art. 24 da la lescha federala davart la planisaziun dal territori, curt LPT). En connex cun la concepziun dals conturns pertutga quai cunzunt edifizis agriculs. La gronda part da las concepziuns dals conturns stat dentant en connex cun uschenumnads edifizis inconfurms a la zona. Quai è savens veglias chasas purilas u aclas che na servan betg pli a l'agricultura e che vegnan duvradas oz sco chasas d'abitar u sco chasas da vacanzas u da fin d'emna. Questas chasas u aclas suttastattan a la garanzia d'existenza e vegnan regladas per gronda part en ils art. 24a–e LPT sco er en las disposiziuns appartegnentas da l'ordinaziun federala davart la planisaziun dal territori (OPT). Particularmain tar chasas da vacanzas e da fin d'emna, pia las «aclas» sco ch'ins di, sto vegnir mantegnida – sch'ellas vegnan midadas en lur construcziun – l'identitad «inclusiv lur conturns» (cf. art. 42 al. 1 OPT).

Independentamain da l'artitgel respectiv ston vegnir resguardadas normas generalas. Uschia pretenda l'art. 73 da la lescha davart la planisaziun dal territori per il chantun Grischun (LPTGR) ch'edifizis e stabiliments vegnian integrads «bain» en la cuntrada. I na basta pia betg da construir ina piazza da seser uschia, ch'ella na disturba ni l'edifici ni la cuntrada; schizunt sto ella esser concepida bain – pia meglier che la media.

Ultra dal cumond d'integraziun da la LPTGR valan er las pretensiuns da la legislaziun davart la protecziun da la natira e da la patria. En connex cun projects en cuntradas protegidas u vi d'edifizis impurtants per la tgira da monuments èn las pretensiuns envers la concepziun anc ina giada in zic pli autas. En zonas da protecziun da la cuntrada e da la natira n'èn concepziuns dals conturns da princip betg admessas.

Pervia da questa situaziun da partenza legala betg fitg simpla stoi mintgamai vegnir sclerì en il cas singul, sch'in project vegn insumma en dumonda – independentamain da la concepziun u da l'integraziun en la cuntrada.

Da princip è mintga midada d'utilisaziun, mintga mesira da construcziun u mintga midada dal terren ordaifer la zona da construcziun suttamessa a l'obligaziun d'avair ina permissiun. Concretamain vul quai dir ch'i sto vegnir dumandada ina permissiun da construcziun per mintga concepziun dal spazi exteriur cun ina midada dal terren, cun ina midada dal material, cun la construcziun d'in mir u cun in'autra intervenziun architectonica.

Per la procedura per la permissiun da construcziun ston vegnir inoltrads differents documents. En il cas singul intercuris Vus tgenins che quai è tar l'autorità da construcziun da la vischnanca da staziunament. Il formular da dumonda per dumondas EOZ po vegnir chargià giu da la pagina d'internet www.are.gr.ch > Rumantsch > Servetschs > Edifizis ordaifer las zonas da construcziun > Formulars EOZ u po vegnir retratg tar la vischnanca. Per regla ston vegnir consegnads ils suandants documents per la procedura per la permissiun da construcziun:

- Formulars EOZ
- Extract da la charta naziunala 1:25 000
- Plan da cataster 1:500 cun consum d'aua ed avertura

- Plans da relevament 1:100 cun infurmaziuns davart ils edifizis existents (nair)
- Plan dals conturns 1:100 cun mesiras da construcziun, midadas dal terren ed emplantaziun
- Tagls e vistas horizontalas (1:100 u 1:50)

Ils plans da basa necessaris pon vegnir cumpilads en l'internet sin <https://map.geo.gr.ch>

En ils plans da project, pia er en il plan dals conturns, vegnan las differentas mesiras preschentadas cun colurs: Ils edifizis existents vegnan dissegnads en nair, ils elements da demoliziun ed in stgavament en colur melna e chaussas novas, pia er midadas dal terren vegnan dissegnadas en cotschen (guardar er mussavia «Agid da dissegner per dumondas da construcziun» da l'uffizi per il svilup dal territori GR).

La dumonda EOZ sto vegnir inoltrada tar la vischnanca. Davart il dumber dals exemplars pretendids e davart eventuels ulteriurs documents As infurmescha l'autorità da construcziun da la vischnanca.

PP

7001 Cuira

